

—Corrent per aquestes altures potser sí que m'hauré curat la bronquitis que patia, però em temo que ara se m'espallará alguna altra cosa.

Un curiós cas de transmigració

Tota la premsa del món, especialment la científica, s'ha ocupat darrement d'un curiosíssim cas de transmigració.

No fa gaire que a Grossnest, poblet de Suïssa, un grandióc ocellot de rampinya, desconegut en el país, descendint sobtadament de les altures va llençar-se al damunt d'un nen, fent-ne presa amb les seves urpes.

A ben segur que la bestia s'hauria sortit amb la seva d'endur-se'n l'infant, a no ésser per l'oportunitat de tenir a la vora el seu pare, el qual, bon tirador, com gairebé tots els muntanyencs suïssos, així que comprengué el perill que el seu fill corria anà a cercar el fusell i d'un tret dreturer va matar l'ocellàs.

De l'exccepcional grandària d'aquest se'n tindrà concepte només que amb dir que de cap a cap de les ales midava més de cinc metres.

El magnífic exemplar va ésser portat a Berna, on els catedràtics de ciències naturals de la Universitat van examinar-lo, comprovant, amb la sorpresa que és de suposar, que es tractava d'un au de presa pertanyent a una espècie que es cria exclusivament en les muntanyes dels països de l'Amèrica meridional.

Com l'ocellot va poder passar el mar gran i salvar els milers de llegües que separen els Andes dels Alps, és un misteri. Suposar que es tracti d'un cas de transmigració produït en èpoques antigues, és cosa que teòricament sembla ésser més racional, però aleshores resta per explicar el per què fins ara no s'havia comprovat la presència d'aquesta espècie a Europa.

Això de banda, no fóra, però, aquest el primer cas de transmigració d'animals que els anals científics registren.

Així, a la Patagònia existeix una mena de granotes que no són en lloc més del món, llevat d'Austràlia. Els primers naturalistes que es van fixar en aquest fet, van creure trobar-se davant d'un cas d'evolució convergent, fins que modernament l'eminent zoòleg Mainar Mercal ha descobert que les granotes americanes tenen el mateix paràsit que les oceàniques, essent, per tant, més lògic suposar una transmigració efectuada en èpoques prehistòriques, ço és, quan l'Amèrica del Sur i l'Austràlia formaven un sol continent, fet que semblen confirmar certs vestigis descoberts pels exploradors que en aquests darrers temps han anat a fer estudis al Pol antàrtic.

Segui, però, ço que es vulgui, el cas de Grossnest no resta satisfactòriament explicat, i justifica sobrerament que tinguin intrigats als entesos.

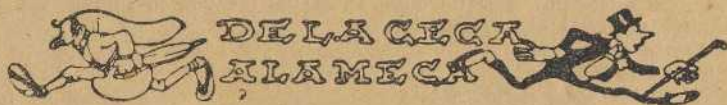
Ara tot serà que no resulti que l'ocell americà s'ha escapat de la gàbia d'algun parc zoològic, ço que faria perdre al fet tot interès científic, però que, en canvi, li donaria una explicació completament clara i terminant.

ABECÉ

—Aquests que viuen a la plaça no ho són gaire de rics. En canvi, els de la «Torre daurada»...

—Sí, sí; ja ho entenc. Res, que l'any que ve faré venir el meu noi a estudiar Història Natural en aquest poble, perquè aquest any l'han sospès per no estar enterat ni de la família de les «crucíferas» ni de la de les «malváceas» i, en canvi, vosaltres coneixeu les intimitats de totes les famílies.

Un mal-de-cap més pels padrins

A la Noruega acaba de promulgar-se una llei prohibint imposar a les criatures noms ridícols o que ho resultin quan es combinen amb llurs cognoms.

Així, a una noia que de nom de casa es digui «Dou», no se li podrà posar «Clara»; ni a un minyó, el cognom del qual sigui «Manyach», podrà imposar-se-li «Lleó» de nom de fonts.

Res, un altre mal-de-cap pels padrins.

JORDI BUSCA

El nevot d'un altre oncle

Es un dels meus costums durant aquests mesos d'istiu, esperar amb gran fruïció l'hora d'anar a pendre l'horxata a l'«Horxateria Valenciana», i quan arriba l'hora, m'assec en un pedrís del davant i així veig com prenen l'horxata sense que em costi ni un cèntim.

Doncs, com deia, m'estava l'altre dia assegut, com de costum, en el meu pedrís favorit de la Granvia, quan tot de sobte veig passar el meu amic Japet Grataclaus, acompanyat d'un jove negre com el sutxe, alt i prim com la xemaneia del mateix sutxe, amb una nou del coll capaç de contenir la carrossa de la Ventafocs.

Va passar molt seriós, saludant-me amb molta finura, el mateix que el negre.

Jo devia quedar-me tan parat de veure en Grataclaus amb aquell company tan fosc, que el meu amic no es podé estar de venir a donar-me una explicació:

—Hola, amic Fit.

—Hola, Japet.

—Tinc el gust de presentar-te el meu nevot.

Vaig quedar-me com clavat. Jo que sabia que en Japet Grataclaus no tenia cap germà i que encara aquest cap germà no tenia fills, vaig creure que el cap em rodava en sentir que em presentava aquell negre com a nevot seu.

Que fos negre no m'estranyà gens, perquè en Grataclaus porta dol d'una tia, però que fos nevot això sí que em va estranyar.

—Nebot teu?—vaig fer-li repetir.

—Sí, nevot meu—afirmà ell, novament, amb molt d'aplom.

—I tu li ets oncle?

—Això és. Qui t'ho havia dit?

—Oh; ho he deduït, perquè dóna la casualitat que jo també tinc un nevot, l'oncle del qual sóc jo mateix.

—I també és negre?

—Sí.

—Així, potser és aquest mateix.

—No; el meu només és negre dels cabells, de les sabates i de les targetes.

—Així no és negre permanent—féu en Grataclaus, un xic despectivament.

—El que a mi m'agradaria saber—li vaig dir jo allavors—és com pot ser que tinguis un nevot, si no tens germans ni germanes.

En Grataclaus, en sentir això, es va posar a clucar l'ull d'una manera tan extravagant que em vaig pensar que s'havia tornat boig del cap.

—Per què et cluques així?—li vaig preguntar.

—Per dissimular, home. No veus que no m'agrada tractar de coses de família davant d'ell. Després ho tornen a dir i tothom ho sap. Però, calla, que l'allunyaré amb un pretext qualsevol.

I, girant-se cap al negre, li va dir:

—Escolta, Lucianitu. Ves allí en aquell altre pedrís i escolta amb molta atenció si senta les set del rellotge de la Catedral.

—Les set? Però si encara no han tocat les cinc!—vaig dir jo.

Però en Grataclaus em donà un cop de colze, per fer-me callar.

El negre, molt dòcilment, se n'anà cap a l'altre pedrís i s'hi va asseure, parant l'orella.

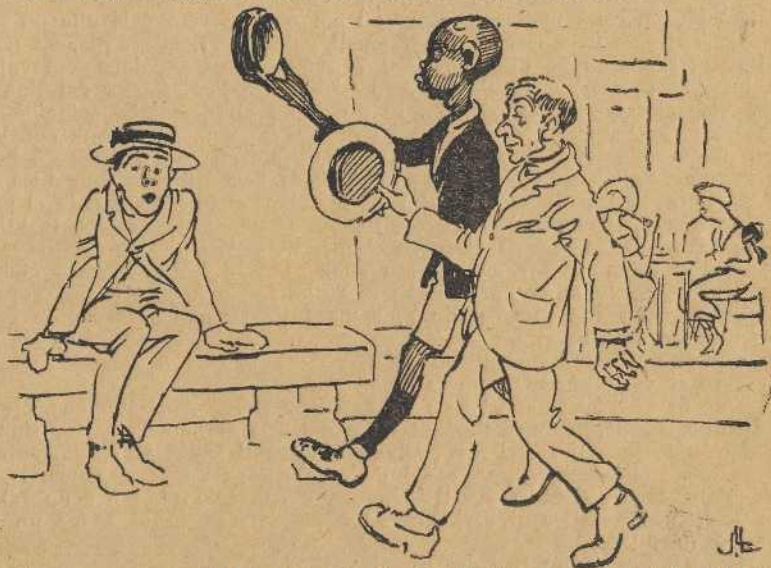
—Veus; així podem parlar tranquil·lament, i no tinguís por que es mogui fins que senti tocar les set de la Catedral.

—El tens ensenyat?

—Es que és molt obedient.

—Doncs, veiam si m'expliques com ha sigut que de cop i volta t'hagi sortit un nebot negre.

—Es molt senzill. El pare d'aquest noi va anar a Amèrica i es va casar amb una senyora negra i van tenir aquest fill, comprens?

—Sí; ho entenc molt bé, però no sé que té que veure el pare ni la mare d'aquest noi amb tu. Ets germà del pare?

—No.

—Ets germà de la mare?

—Tampoc.

—Doncs així no és nebot teu perquè tu no tens germans.

—Ja ho sé; però els pares d'aquest noi sí que en tenen de germans.

—Però això no té res que veure.

—Molt té que veure.

—Ja t'explicaràs.

—Tot seguit. El pare d'aquest noi no és germà meu, és ben cert, però no li ve de gaire que no ho sigui.

—Quina imbecilitat!

—Deixa explicar, home! El pare d'aquest noi és germà d'un estadant de l'escala de casa, que es va mudar de pis fa dos mesos. Amb això ja veus si hi ha anat prim. Aquest estadant vivia en el mateix pis que jo visc. Doncs

si dos mesos abans jo hagués sigut l'estadant que ocupava el meu pis, jo hauria estat el germà del pare d'aquest negre. I encara s'hauria de mirar si havent-se mudat de pis, perd tots els drets...

—No divaguis. i anem al gra. Digues: com va ser que us veïessiu amb aquest negre?

—Com va ser? Doncs molt senzill. Com que era de dia no ens va costar gens de veure'ns.

—Vull dir, com ha sigut que quedessiu entesos de que ereu parents?

—Més senzill encara. Aquest xicot va anar a casa de l'estadant que li havia estat oncle, o sigui a casa meua. I de bones a primeres se'm va llençar als braços exclamant: «Ai, oncle meu!»

Haig de confessar-te que de primer moment em va fer por, i me'l vaig treure del damunt dient-li que jo no era oncle de ningú.

Però ell em mirà molt seriosament i em posà davant dels ulls un paper que deia: «Oncle Pep. Carrer del Rampell, número 32, quart pis, 2.ª porta».

Davant d'una prova així—continuà el meu amic Grataclaus—em vaig tenir de declarar vençut. Oncle Pep. Jo bé em dic Pep. Carrer del Rampell; jo bé visc al carrer del Rampell... El número i el pis també coincideixen... I, després, hi havia un detall que no donava lloc a dubtar que aquell noi negre no fos el meu nebot. La seva cara no mentia. Tu mateix ho hauràs pogut notar. Som com dues gotes d'aigua, més ben dit, som com dues gotes una de tinta, l'altra d'aigua, i tenim els mateixos gustos. Li agrada el pollastre, la llagosta, la cervesa, el jeure... Es a dir que es ven ben bé la influència de la família. Demés, i això era el més delicat, aquest noi portava una carta per a mi, és a dir, per al seu oncle, i a la carta em deia «Estimat germà». Ja veus! Estimat germà. Es cert que jo no havent tingut germans, no puc apreciar allò que es diu plenament l'entranyable afecte de germà, però confesso que quan un se sent anomenar estimat germà, s'ha de tenir el cor molt dur per a no enternir-se.

—I tu et vares enternir, no és això?

—Què hauries fet tu en el meu lloc?—em preguntà en Grataclaus, creuant-se de braços.—Perquè no solament deia «estimat germà» la carta, sinó que em demanava que li fes el favor—fixa't bé—que li fes el favor de tenir-li el fill a casa, mitjançant una pensió de cinc centes pessetes mensuals cada mes. Vaja, home! Quan a un li demanen un favor així, i per un fill, qui té cor de negar-s'hi? Qui serà el mal home que es negui a fer un favor així per un fill?

—Sempre has tingut bon cor tu.

—Es cert. I coneixent-me com tu em coneixes, ja comprendràs que tan bon punt vaig acabar de llegir la carta, li vaig tornar l'abraçada exclamant: «Ai, nebot meu!»

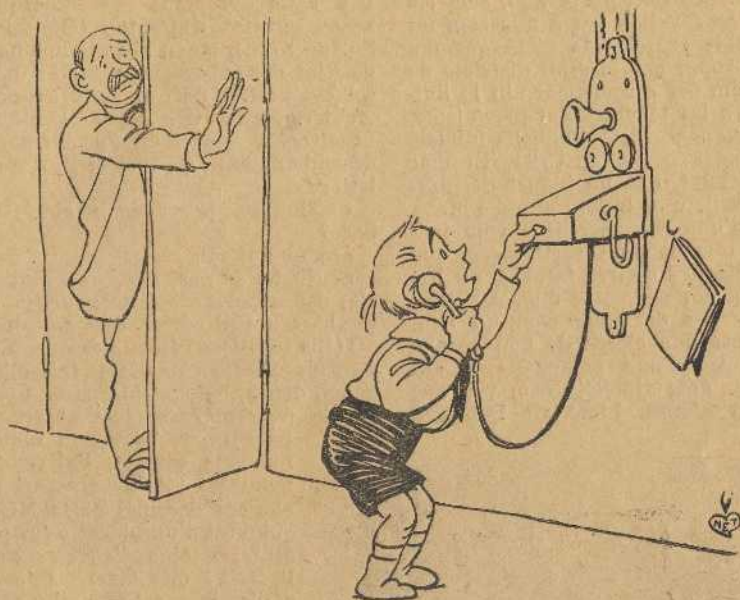
—Així, ara tu et cobres les cinc centes cada mes, oi?

—Es clar. Però, noi, hi ha molta responsabilitat. L'haig de vigilar molt.

—Per què? Què és ferotge?

—No, ca! Es mansoi com una cadenera. Solament que l'altre dia em va demanar per anar a pendre un bany i em tornà moll de cap a peus regalimant aigua per tots costats. I en preguntar-li si havia caigut a mar, m'explicà que en anar a pendre el tiquet li van preguntar si volia el bany amb roba o sense. Ell, com que gasta sempre lo més bo, va preguntar: «Quin és més car?» «Amb roba»—li van respondre.

I és clar—això no és culpa d'ell, perquè un foraster no ho sap pas tot,—se'n va anar a la platja i es llençà a mar «amb roba» tal com deia el tiquet.

—Papà, papà. No arribo a la bocina.

—No et moguis d'aquí, truca i espera, que d'aquí a que et contestin del Centre ja hauràs crescut fins arribar-hi.

LLETRES D'UN MISSIONER

XXVIII

El vaixell i les balances

BENVOLGUTS Patufistes: L'altre dia passant per davant del nostre mimat PATUFET vaig veure sortir tot un exèrcit de repartidors que escampant-se pels carrers cridaven adalerats «EL PATUFET d'avui»; i molts de vosaltres, com un aixam d'abelles, anaveu a picar aquell pomell de floretes de tots colors que se os oferia. Veient, doncs, la influència avasalladora que el vostre estimat amic va guanyant arreu de Catalunya, no puc pensar d'altra manera, i així

també m'ho digueren il·lustres personalitats de Vich, contant-me com el vostre setmanari és el que penetra millor el sentiment català i el que es fa més entendre del nostre poble. Però ja us veig aplegats al meu entorn amb grans desitjos de que us conti quelcom de per aquelles terres. Anem, doncs, al cas, i per fer-lo més interessant, resseguint el meu diari, endinsem-nos al cor de la Xina.

«Kwaishin, 15 de juliol de 1915.—
Mister O'Hara, el Reverend Pare An-

dreoletti, un Catequista i jo, som els quatre assenyalats per a que com un formidable exèrcit ens embarquem a «Hong-Kong» cap al gran districte de Kwaishim per a començar allí la lluita contra les tenebres del paganisme, amb l'evangelització d'aquells infidels en pro del Regne de Crist. El mar està avalotat, i fa un juguet del nostre vaixell, que tan prompte puja a «avall d'una ona gegantina com baixa per una pendent vertiginosa, que fins m'hagués distret força a no haver-hi la por per entre mig. A voltes, té les ganes de jugar com un nen, quan posa una closca de nou perquè suri dintre d'una palangana, i allí amb més goig xipolleja com veu que menys s'esfonsa. Lloat sia Déu que

cap a la vesprada desembarquem sense novetat a Canton (capital de Sur de Xina), on en altre temps havia desitjat desembarcar-hi el gran apòstol compatrici nostre, Sant Francesc Xavier, els desitjos del qual anàvem nosaltres a complir!... Poc abans del desembarc, em preguntà el P. Andreoletti:

»—Tindrem ja «coolies» al desembarc?

»Jo que li faig:

»—No ho sé pas, però no passi ànsia, car no més els falta veure'ns desembarcar per córrer vers nosaltres.

»(Els «coolies» vénen a ésser a Xina com els nostres camàlics). Desembarquem, doncs, baixant al mateix temps per la passera entre tots quatre els paquets on portàvem els ornaments sagrats, l'altar desmuntat i tot lo necessari per al Sant Sacrifici de la Missa, quan tot d'un plegat se'ns presentaren cinc d'aquests «coolies». El més eixerit i forçut d'ells, ja ens agafa d'una arborada tota la càrrega, la divideix en dos parts pel llarg d'una barra de fusta i amb un braó i naturalitat inimitables s'ho deixa carregat pengim-penjam per banda de llurs espatlles. Aquell home caminava amb llestesa i decisió solament pròpia dels «coolies» xinesos. Brandant la seva testa al moviment acompassat del seu pas amb una gràcia inexplicable que jo no havia vist cosa igual, feia l'efecte d'una veritable balança ambulante, els plats de la qual eren els paquets que es gronxaven en els extrems de la barra i el fidel regulador la llur testa. En quan als altres quatre «coolies», amb prou feines i després de donar-los-hi propina, els convençerem de que anessin a oferir les seves fermes espatlles

Poble xinès on l'Oncle Missioner va destruir els ídols amb el bastó de l'últim governador espanyol de les illes Carolines

als altres passatgers, car nosaltres no els necessitàvem».

Es d'advertir que a Xina no hi han carros ni carreteres i per ço no hi ha altre remei que traslladar les coses amb aquesta mena d'aparells. Podreu, doncs, calcular la civilització encara bastant primitiva de la Xina i la missèria que experimenten amb la for-

ma tan poc desenrotllada en què s'ha de mantenir necessàriament el comerç i la indústria. Per això, doncs, per tal d'escometre la civilització d'aquest poble, i per tal de poder ensenyar-los-hi d'aquesta manera el regne de Déu, és perquè hi van els missioners, i entre ells el vostre affim.

L'ONCLE MISSIONER

—M'ha costat molt veure el color. De bon principi tot ho veia de color de rosa. Després, com que no podia vendre ni una tela, tot ho veia molt negre.

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el quart fullletó de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres, **LES MEMORABLES AVENTURES D'EN ROC GENTIL** (2.ª part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «La petaca», per Manel Marínell-o

Els mestres cantaires

En Felipó estimava a la Toneta perquè era més bonica que un raig de sol vist de biaix i més bona que aigua de neu amb mel. La Toneta feia cara a en Felipó perquè era més ben plantat que un roure i més amorós que una coloma.

Només tenia un mal en Felipó: que li agradava el cant dels ocells amb bogeria... Un mal? Doncs també el tenia la Toneta!

Però... les coses al seu punt. En Felipó, per a fer-los cantar als músics de Déu—els ocelllets són l'orquestra dels cels—era cruel fins a treure'ls els ulls.

I la Toneta, per molt enamorada que estés de les cançonetes de bosc, no hi podia passar per aquella dèria inhumana del galan.

—Tu no m'estimes, Toneta.

—Éts tu el que no em vols, Felipó, que saps el que em fa sofrir la teva mala ànima pels ocells...

—Què tonta que ets! Si és quan canten millor! Si patissin, no cantarien! Quan refila més dolçament el rossinyol? Quan l'ombra se li ha fet eterna en ses parpelles.

—No i no, i mil vegades, no. No és que cantí, és que plora, i per això

el seu cant sembla més dolç i més tendre.

—Tothom ho fa...

—Prou, però és una mala acció... Bé canten els meus ocelllets i tenen la gàbia sense filat i a ple cel i fan uns ulls ben espavilats!

—Quina gràcia! Si no en tens!

—En tinc el jardí ple... I crec que arribaran a cantar amb més dolçura que els teus.

—Fem-hi una aposta?

—Ja està dit!

I en Felipó va cegar a uns quants ocelllets més i la Toneta va comprar-se un flubiol.

Cada matinada, quan els ocelllets es desvetllen i es disposen a fer la viu-viu del dia, i es renten la cara, i donen el «bon dia» al sol, la Toneta, que sabia música, amb el flubiol vinga fer refilets i teixir fermates i trenar melodies!

Els ocelllets callaven un dia i un altre, escoltant i, a la fi, de tan sentir el flubiol, van aprendre la tonada matinera, alegre com una al·leluia i suau com un remoreig de fontana.

La Toneta ja estava contenta i va cridar a En Felipó:

—Felipó, els meus ocelllets de cada

dia ja estan a punt de fer quedar malament als teus.

Que sí... Que no... Van convidar als estadants de les torretes veïnes i es va convenir que el concert fóra a trenc d'alba. No era una hora gaire pròpia de concert, però els músics tenien enfeinades les demés hores del dia.

El dia de la festa va nèixer clar i luminós, car era dia d'estiu. Els convidats s'eren deixondit fàcilment perquè l'aposta era ben interessant... Jo no us la he dit: Si els ocells de la Toneta cantaven millor i amb més bon aire, en Felipó no martiritzaria a cap més ocell i la Toneta donaria el «sí» que en Felipó esperava feia temps; si eren vençuts els mestres cantaires de la part de Déu, la Toneta seguiria soltera. Valia més que casar-se amb un home que no tenia pietat d'unes bestioles tas humils.

Ple de gent el jardí, els cantaires engabiats i cecs van començar el cant... Oh, quines armonies més enternidores, quins plus-plus més desolats, quines giragoneses de llengüeta, que no se sabia si era que els ocells reien o ploraven! Però, tothom estava trist... Certamest els músics d'en Felipó cantaven meravellosament, però la tonada era tan malencònica que s'aferrava al cor i duia als ulls un degotall de perles.

En acabar, si en rebé de felicitacions en Felipó! Sort que van durar poc, perquè els cantaires lliures del lliure espai, els cantaires de la Toneta, els innominats, els de cada matí, els dels nius de sota els raïcs, no van tenir espera i començaren les seves cançonetes.

Als primers compassos, ja el ritme va dibuixar-se enjogassat. Semblava que cantessin saltant d'una branca a l'altra, i ara un aire de ballet, i ara un aire de sardana, i ara aire d'himne, tot era filar notes que no se sabia pas bé si cantaven àngels o piupiejaven ocells.

A la primera tonada, no havien

acabat encara, ja els picaments de mans van esverar als músics... Però és que els oients no s'havien pogut contenir.

Fet el silenci, reprengueren la cançó, i afegiren melodies sobre melodies, violí contra tenora, tenora contra flubiol, que ningú se'n sabia avenir.

Un esparver va acabar el concert, però els músics a eixoplug dels raïcs se'n van pla riure de l'esparver!

No calia més; els músics de la Toneta havien vençut. En Felipó, disgustat, intentà obrir les gabiets i aviar els ocells.

—Què vas a fer?

—A alliberar-los per sempre. M'has guanyat l'aposta i no et dic el cor, perquè aquest ja era teu...

—Mal fet. Ara que no es poden valdre els cuidaràs més amorosament que mai... I, si Déu vol, jo t'ajudaré —va afegir, enrogint-se la Toneta, contenta de la victòria.

Fora el veïnat, van entendre's els pares i foren les bodes i a l'endemà d'elles, de bon matí, Mare de Déu i quina cançó de picarols i serrellet de vidres i castanyoles els petits mestres cantaires van reïllar al peu de la finestra de la cambra nupcial!

CLOVIS ERMERIC

PATUFET - FILMS

PEL·LICULA DE LA SETMANA

Jocs Florals a Santa Eulàlia,
a Manresa, al Poble Nou,
a la Moguda i a Gràcia,
al Vendrell, a Castelló,
a Mataró i a Girona,
a Badalona, al Masnou...

I, després, que els pessimistes
vagin predicant per tot
que els temps són calamitosos,
que anem de mal en pitjor,
que la temporada és crítica...
i que ningú està per «jocs».

NXIC

Els contes de l'avi Tomàs

Lema: L'heroi és mort.

JA feia estona que els nois del carrer estaven al peu del portal de la casa de l'avi Tomàs quan aquest aparegué amb el rostre pàl·lid i un xic confós. Tot seguit aquella gatzara de veus timbrades i alegres s'apagà, per a que l'avi Tomàs donés començ al conte que cada dis-sabte i al caure del sol cap a la posta, els hi relatava.

—Ei, ei, avi Tomàs!—feren els infants a una mateixa veu.—Com, quin serà el conte d'avui?

—Seieu, seieu, consols de ma vel·lesa—respongué el vell amb una veu fionja que talment es diria eren planys llastimosos.—Avui us contaré un fet real, històric, vist per mos propis ulls; tot ell, és un bell estoig de beutats que podrà servir-vos d'estímul i exemple a vosaltres, puix el seu protagonista era un orfanet d'edat semblant a la vostra.

Es féu un silenci absolut i tota aquella munió de mainada envoltaren l'avi Tomàs que s'havia assegut en un bell turonet, desitjosa de fruir de sos llavis les narracions originalíssimes a que els tenia acostumats.

El vell Tomàs començà així:

«Avui justament s'acompleix el cinquanté aniversari d'un fet transcendent en l'història de nostra nació.

Any més any menys, comptava jo onze setembres quan l'anunci d'una gran guerra havia astorat el nostre poble. La mala nova corregué com el llamp i aviat no es parlà d'altra cosa en tota la nostra catalana terra.

»I la dissort prevista tingué una trista confirmació. Els nostres defensors perdien combat rera combat, i a les ciutats els més esgarriposos quadros es podien contemplar a seguit. Els esposos, hereus, i fills tots, eren a lluitar per la causa de la Pàtria contra un Estat cent voltes més poderós que el nostre, i a les cases, el pa, el vi i els aliments més essencials hi mancaven i, per tant, l'alegria i el benestar. Els menuts feia feresa de mirar-los: espaordits, sos cossos esquelètics, i els rostres torturats, amb els ulls endinsats talment com una calavera, les mans d'allò més esprimatxades i les cames, oh les cames!, solament eren l'os completament nu i per a caminar era necessari fer-s'hi a quatre grapes».

«Restaven ja poques, poquíssimes forces a la nostra Pàtria, i la guerra estava en el període culminant. Es pregonà als quatre vents la nova de

—Sols aquests expedients ha despatxat vostè en aquests dies que he estat a Caldetes? Digui, doncs, que no ha fet res? No sé com s'hi poden estar sense fer res.

—Pero si vostè a Caldetes...

—A Caldetes he pescat, he jugat, he ballat... en fi, jo no sóc com vostès; jo no m'hi sé estar sense fer res.

la batalla decisiva. El nostre poble no podia suportar un dia més aquella terrible situació, i clamava pau, però amb la pau anava en perill la llibertat nostra. L'Estat demanà un últim esforç, vaga esperança, i al moment s'organitzà un exèrcit d'homes grans i nois petits.

»Jo vaig respondre a la crida exposant la meua vida. Em van posar entre mig d'homes forçuts i valents, però també la Providència volgué que tingués un noi com jo de company. En Lleonard, el meu company, era orfe de pares i sense ningú que el consolés, la Providència li feia de germana i el bon Déu de protector. Em contà fil per randa, en les hores

de descans, les seves penes de petit ja que als tres anys perdé l'amor maternal i no havia fet els cinc quan també el deixà son pare per a jamai tornar. D'aleshores en endavant, en Lleonard hagué de recórrer viles i ciutats tot espellifat, amb quatre draps damunt, i anar a la capta per a menjar. Malgrat sa pobresa, en Lleonard s'havia afanyat per a saber força de lletra i aprofitava totes les hores lliures, ben poques, malauradament, per a llegir.

»Entre en Lleonard i jo hi hagué forta simpatia. Jo també era orfe i n'havia passat de les meves. Ço que era aspiració d'un, l'altre ho desitjava; ço que un proposava era acor-

dat al moment per l'altre, és a dir, entre ell i jo hi entrava allò de boca que vols cor que desitges».

* * *

«Ja feia dies acampàvem pel camp en espera de l'empenta de l'enemic.

»Un bell matí de juliol, al despertar de l'alba es sentien en llunyania lleus remors, com de cavalls i passos de persona. Era l'enemic que venia a cercar-nos, a robar-nos la llibertat. Bona estona més tard, es veié a l'horitzó un nombrosíssim grop armat a més no poder. En nostra preparació, aquell havia avançat bon xic, i al contemplar nosaltres tanta gent i tanta disciplina, ens quedàrem palplantats i fins anàvem a emprendre la retirada davant nostra impotència quan, en mig d'un silenci imponent la veu d'un infant, la d'en Lleonard, que s'havia col·locat davant de tots, ferí l'espai amb aquestes paraules:

«—Visca la llibertat dels pobles!

»En aquest moment, el bellugadís que es produí en nostres files no és per descriure'l. Tots ens dispararem sobre l'enemic per aclaparar-lo al mateix temps que aquest fugia del-

mat i sorprés de l'acometivitat insospitada de nosaltres».

* * *

«La victòria fou per nosaltres. L'enemic havia estat desorientat i ses forces foren delmaçes, quedant en un estat compromés per a continuar combatent.

Aleshores nosaltres buscàrem a en Lleonard per a estrenye'l en nostre pit, ja que ell havia estat el salvador de la Pàtria, però no era entre nosaltres. Buscàrem pel camp i el trobàrem estès a terra desagnant-se. Al veure'ns arribar semblà reanimar-se una mica i pogué dir:

«—Estic... content... He... salvat... a la... Pàtria...

»I per a sempre més en Lleonard tancà els ulls en mig de tots els lluitadors que el contemplaven.

»Abundoses llàgrimes de sentiment rajaren de nostres ulls i es confongueren en aquesta exclamació:

«—L'heroi és mort!»

P. GUIMET I PRATS

(Premiat en els Jocs Florals de Lleida, any 1922.)

Una nena previsor

La Fifina ajuda a sa mare en el parament de taula; posa els plats, les copes, els coberts. I ho fa contenta perquè espera que la mareta li farà algun encàrreg més delicat.

En efecte, sa mare, vist que tot ho ha fet amb tanta traça, li diu:

—Vaja, t'has portat com una doneta. Veiam si sabràs posar els dolços a la plàtera...

—Prou, mameta.

—No te'n mengis cap...

—No, no tinguís por.

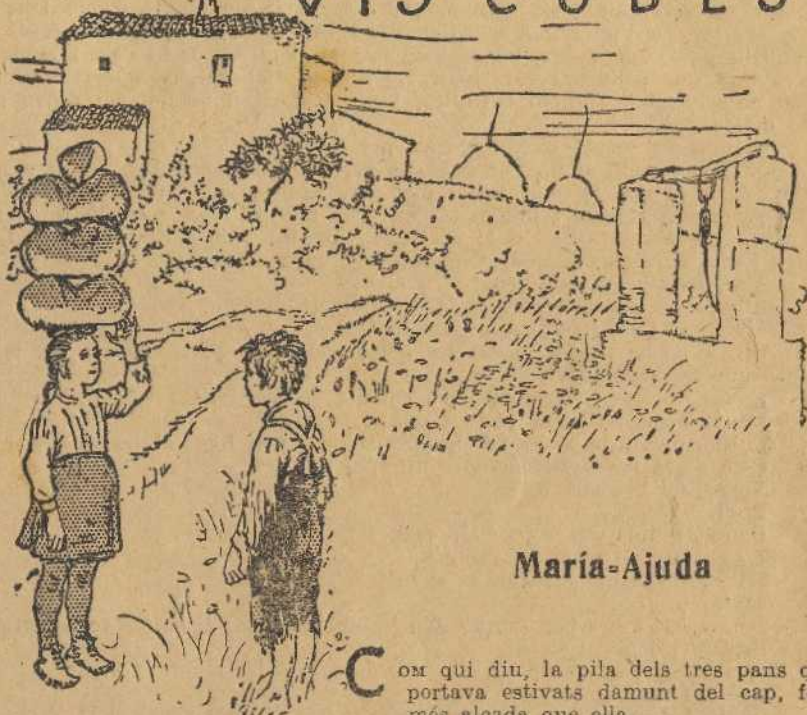
I la Fifina, tota eixerida, fa una piràmide a la plàtera, tenint cura, però, de posar els dolços millors i més grossos, al fons de tot.

—Bé, ma filla, molt bé... Però... per què has posat els més grossos al capdavant?

La Fifina, enrojolant-se:

—Perquè... perquè... No saps que els nens han d'ésser els darrers en servir-se?

PAGINES VISCUDES

Maria-Ajuda

Com qui diu, la pila dels tres pans que portava estivats damunt del cap, feia més alçada que ella.

Es deia Maria-Ajuda i en bona fe que li esqueia força aquest nom, perquè, tan menuda que era, i ajudava que era un goig.

Doncs aquell dia, com cada matí, pujava la Maria-Ajuda camí del mas, amb els tres pans damunt del cap, tota llesta, per tal que la mestressa no la renyés i l'amo no li donés un tanto, perquè era un home que tenia la mà molt trencada, quan, en anar a emprendre el camí de les figueres que va de dret a la casa, ella que veu venir un xicotet, mal vestit això sí, però amb un mirar més clar que la llum del dia; un d'aquells mirars que un ja veu que diuen tot el que es té a dins de l'ànima.

—Ui que carregada que vas, noia!—li va dir, fent petar els caps dels dits.

I plantant-se-li al davant, afegí, mirant els pans amb aviditat:

—Que aviat que et descarregaria si em deixessin fer!

—Per què ho dius?

—Perquè tinc una gana que no m'hi veig, i, si m'hi posés, a queixalades et llevaria el pes.

La Maria-Ajuda es sentí tota compadida i també agradada d'aquell parlar tan animós per un noi que anava afamat:

—Què no en teniu de pa a casa teva, doncs?

—El que no tinc, és casa!

—Ets un captaire?

—No ho sé ben bé el que sóc. Abans era nebot d'un oncle que em va deixar adormit dins d'un bosc perquè estava tip de mantenir-me. Després vaig ser rabadà d'un ramat que l'amo se'l va vendre; després vaig ésser un d'aquells que acompanyen un ceguet, però el ceguet meu hi veia i m'atacava tant que a l'últim vaig fugir... I d'ençà d'allavors vaig cercant feina però no en trobo. Tothom em mira, i veient-me tan magre, em diuen que sóc massa petit.

—Si que ets massa menut encara per treballar.

—Ja ho sé, però si no puc guanyar per pa i no menjo, no em faré mai gran. Això és que la gent tenen mal cor. Ara mateix vinc del mas d'aquí dalt de demanar feina i m'han dit que per res del món voldrien un vaillet a casa. Aleshores els he dit si em farien la gràcia de caritat d'un bocí de pa, i l'amo em pensava que m'empaitava a cops d'estaca.

—Així, és de casa que vénis?—féu ella.

—Allí és a casa teva? Doncs ja et planyo, Mariona.

—Mariona? Com ho saps que em dic Maria?

—Oh, m'ho he pensat. Totes les noies que trobo així com ara tu, m'ho penso que es diuen Mariona.

—Doncs ho has encertat, perquè em dic Maria-Ajuda.

—Déu fes que ho fossis per mi una bona ajuda.

—Encomana't a la Mare de Déu de l'Ajuda, que Ella tot ho pot.

—Com se fa per a encomanar-s'hi?

—No saps l'Avemaria?

—Prou.

—Doncs la dius tres cops cada matí i tres cops cada vespre.

—Tres cops, no sé si en sabré.

—En sabent-la dir un cop, és el mateix cada vegada.

—Així, sí.

—Doncs ves, i sies bon minyó—féu la Maria-Ajuda, disposant-se a marxar.

—Espera't, dona.

Ella s'esperà i ell quedà tot silenciós de cara a les muntanyes.

—Què fas ara?

—Guaita! En reso tres Avemaries com m'has dit, per veure si la Verge de l'Ajuda et toca el cor i em donés un bocí de pa, perquè, no sé què ho fa, però com més va més gana tinc.

—D'ençà que t'he trobat que el cor m'ho diu de donar-te'n, però, saps Miqueló, el pa no és meu.

—Miqueló? I com ho saps que em dic Miqueló?

—M'ho he pensat, perquè un vaillet que abans teniem al mas se'n deia. I tu també te'n dius?

—Ben bé Miqueló, no. Però em dic un nom que s'hi sembla molt, perquè també comença amb m. Em dic Narcís.

—Narcís no comença amb m, home.

—Ja ho sé, però només se n'hi falta una pota.

—Em sap un greu no poder donar-te pa...—tornà ella.

—No et capfiquis per això, dona. Potsar al bosc trobaré glans i al torrent trobaré mores.

—Veiam; ajuda'm a descarregar... Així. Ara té; queda't aquest crostó i que Déu t'ajudi.

—No el vull.

—Per què? Pren-lo, home.

—No; que a dalt et tustarien.

—Ja ho sé, però no serà molt.

En Narcís se la quedà mirant amb els ulls plens d'admiració.

—Saps, Maria-Ajuda, que això que fas per mi, és molt, però molt d'estimar? Jo no entenc pas molt d'aquestes coses, però estic segur que als ulls de Déu ha d'ésser de molt mèrit una caritat feta així, amb el sacrifici de rebre per un que ni saps qui és ni el coneixes de res.

—Doncs si ha de valdre'm tant, pren el pa, Narcís, i que Déu t'acompanyi.

I deixant el crostó entre les mans del noiet, seguí el camí de les figueres fins a la casa.

En arribar, la mestressa l'escriuassà de valent perquè havia trigat tant, i si l'amo no li pegà fou perquè estava llossant la dalla al marxapeu de l'entrada i hauria tingut massa feina.

La Maria-Ajuda, ella mateixa, posà els pans a la post, quedant la part del crostó trencat, de cara a la paret.

La minyoneta pensà que així ni l'amo ni la mestressa no n'haurien esment de què mancava un crostó, però tot seguit aquesta idea li semblà indigna d'ella; i quan la mestressa s'hagué ben esbravat i l'amo hagué acabat d'amençar-la i també estigué llest d'aquella feina que feia, ella mateixa s'hi atansà i li digué:

—Ara caldrà que em castiguen com millor us plagui, perquè pel camí he trencat un crostó de pa.

—Per això ha trigat tant la massa tipa!—cridà l'amo.

—Per un crostó de pa, que bon profit li faci—consentí la mestressa.

La Maria-Ajuda aclarí tot seguit:

—Oh, és que no me l'he menjat pas jo el pa. Si he trencat el crostó ha estat per a donar-lo.

—A aquell perdulari que ha vingut a captar, potser?—preguntà l'amo, avançant cap a la noieta amb la mà amenaçant.

—Era un noiet que tenia gana... i és de bon cristià donar menjar a qui té fam.

—Maleida! Encara ens vindrà a donar lliçons!—cridà l'amo, fora de sí. I avançant cap a ella, li plantà barroerament una manotada entre cap i clatell, que de poc que no la fa caure a la pobreta Maria-Ajuda.

Més ella no plorà pas; al contrari, gairebé somreia de tan satisfeta.

Solament, que tan bon punt com el cop hagué caigut, es presentà a l'entrada del mas, talment com sortit de sota terra, en Narcís.

—Mal home, més que mal home!—cridà el xicotet, plantant-li cara.

I alçant el crostó, li anava a tirar pel cap, sinó que el posat espaiat i suplicant de la Maria-Ajuda el va deturar.

—Si no fos pecat llençar el pa, us l'hauria engrunat contra la closca! Però, aquí el teniu el vostre pa, agarrat, més que agarrat!

I allargant el braç, el deixà damunt la falda de la mestressa que se'l mirava tota astorada.

L'amo, de moment, es quedà com qui veu visions; però revenint-se tot d'un cop, féu una passa vers el xicotet, amb el puny enlaire, i de segur que en Narcís hauria rebut de valent si no hagués sigut la mestressa que s'hi ficà a temps.

—No el toquis, Manel. Potser té més raó el menut que nosaltres.

—Posa-t'hi tu encara contra meu!—cridà l'home.

—Es que ja fa temps que el cor me'n fa mal de negar la caritat als pobres que vénen a captar-la.

—De la vostra manca de caritat, res no us en diria—féu en Narcís.—El que és pitjor que no fer-ne de caritat, és pegar a la pobreta noia perquè me n'ha fet. Amb això, aquí el teniu el vostre pa, que a mi no em faria profit.

I ja se n'anava quan la mestressa el cridà:

—Té, pren-lo el pa; jo t'ho demano.

—Es l'amo qui me l'ha de donar.

—Pren-lo—respongué ell, mig vençut.

Després, com cercant una excusa al seu comportament, digué:

—Es que semblava fet exprès per fer-me sulfurar. Ella que ja arribava tard, encara té la poca pena de venir a dir-me que ha donat el pa pel camí quan res li costava d'amagar-ho i tenir-s'ho callat.

—Oh, això mai no ho hauria fet, mon amo!—exclamà ella.

—Per què, no?

—Perquè, baldament sia per a fer-ne caritat, ço que no és d'una, no es pot tocar; i hauria estat com si us hagués robat el pa que he donat a aquest pobre noi.

—Això és ben cert—féu l'amo, gratant-se el platell.

I, després, mirant-se a la Maria-Ajuda, digué:

—Em dol, petita, d'haver-te pegat.

—No ha estat pas molt fort, pel gènit que teniu—féu ella gentilment.

En Narcís, veient que tot anava per tan bon camí, es disposà a marxar:

—Vaja, que Déu us pagui la caritat... I, ara, perdoneu si us he dit mal home. Ha estat de la quimera que m'hauu fet de veure-us tan grandassàs, pegant una noieta tan bona minyona com és ella i que tanta voluntat us porta. Es el que us dic, perdoneu, i mercès de la gràcia de caritat que m'hauu fet.

—Et perdono ben de grat, vaillet, perquè ja veig que així com la mala sang cria mala sang, el ben obrar fa una cosa com si estovés el cor, i deixa ganes de tornar-hi.

—No sé pas què volem dir—féu el vaillet.

—No has vingut abans a demanar feina?

—Ben cert que sí.

—Doncs, si et vols quedar de vaillet, ja pots—féu l'amo.

I quan tots ja es creien que el xicotet es posaria a saltar i a ballar de tan content, es quedaren d'allò més parats en veure que el noi anava fent que no i que no amb el cap.

—Què dius? Què no?

—Dic que no, perquè jo aquí no hi podria viure sabent que teniu aquest vicí de pegar i escridassar—féu molt seriosament en Narcís.

—Et prometo no tocar-te mai—féu l'amo, empenyat ara en tenir aquell xicotet tan eixerit i entenimentat.

—A mi rai, res no em faria que em peguessiu. Si no em vull quedar és perquè si algun dia li peguessiu a la Maria-Ajuda, em tornaria la quimera i seria capaç de mancar-vos al respecte i tot.

—Per això, no en tinguis cap por, perquè justament tinc tan afany de que et quedis, perquè així, recordant-me del fet d'avui, estic segur que sabré dominar-me i mai més no cauré en la baixesa de pegar a una criatura tan bona minyona com és la Maria-Ajuda, com bones mostres n'ha donat.

—Si és així, grans mercès mon amo!—exclamà en Narcís radiant d'alegria, tot mirant-se ple de joia la Maria-Ajuda.

Al cap de molt de temps. Un vespre, quan en Narcís, després de les seves tres Avemaries a la Verge de l'Ajuda, anava a posar-se al llit, l'amo entrà al seu quarto per a fer-li un encàrrec per a l'endemà, puix ell havia d'absentar-se a primera hora, i es trobà en Narcís en el moment que es portava un crostó de pa a la boca amb les dues mans.

—Què fas aquí?—li preguntà l'amo.—Què te'l privem el pa per ventura, que hakis de venir a menjar-te'l aquí d'amagat?

—No me'l menjo pas—respongué somrient, en Narcís.—Teniu, toquen-lo. Es ben dur, veritat? Doncs aquest crostó és aquell que un dia em va donar la Maria-Ajuda i que li costà rebre. Es per aquest crostó que sóc en aquesta casa on tan bé em trobo i on tant feliços som tots... Doncs si tot ho dec al crostó, és ben just que li pagui, i per això cada vespre, després de les Avemaries a la Verge de l'Ajuda per a regraciar-la del que ha fet per mi, i demanar-li (això per a quan sigui gran) una mercè que jo ja em sé, i la Maria-Ajuda també, trec el crostó de sota la màfega i el beso amb tota la meua devoció.

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

Endevinaires

ENDEVINA, ENDEVINETA

LOGOGRIF NUMERIC

SCRAP!

- 123456 Nom d'home
- 54361 Capital europea
- 1235 Animal
- 345 Peix
- 16 Nota musical
- 3 Consonant

RAMON ASCOLIES

TARJA

LOLA GORCH
DE TRISSERTI

Combinar aquestes lletres de manera que donguin resultat al nom d'una novel·la catalana amb els dos cognoms del seu autor.

JOSEP BINEFA MONJO

Solucions a l'insertat en el número anterior

Al joc silàbic: *Camila, Miner, La.*

Al logogrif numèric: *Cèsar.*

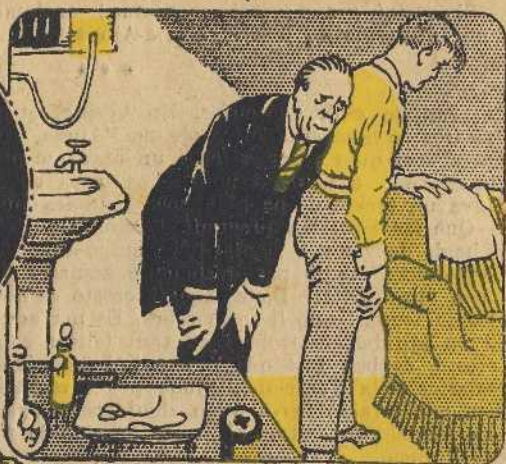
A la tarja: *Cosmografia i Geologia.*

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Carrer Cardenal Casañas, 4 (Riera del Pi)

Eduard i Josep Solà, Impressors - València, 200 - Telèfon 1282 G.-BARCELONA

Una vegada hi havia un senyor que estava sempre molt trist, tant que va decidir anar a veure un metge per a que li mirés si tenia alguna cosa espatllada.

Però el metge va dir-li:—No us trobo res trencat. Més aviat és cosa dels nervis. A vós us

convé distracció, molta distracció. A propòsit, us recomano que aneu al Circ que hi ha un pallasso molt divertit; serà per vós la millor medicina.

—Doncs no em serveix el remei—contestà l'altre—perquè heu de saber que aquest pallasso... aquest pallasso, sóc jo!

